

III

DIAGNOZA OBECNEGO STANU GMINY

Położenie gminy, jej sąsiedztwo, powiązania zewnętrzne i uwarunkowania społeczno-gospodarcze określają miejsce gminy w układzie gospodarczym i przestrzennym powiatu radomszczańskiego, województwa łódzkiego i kraju.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY GIDLE

Gmina Gidle położona jest na północny wschód od Częstochowy, między $19^{\circ}24'E$, a $19^{\circ}36'E$ oraz $50^{\circ}48'N$, a $50^{\circ}57'N$, na południowym obrzeżu województwa łódzkiego. Rozciągłość równoleżnikowa gminy wynosi około 12 km, a południkowa około 9 km. Pod względem administracyjnym od 1999 roku jest jedną z 177 gmin należących do województwa łódzkiego (przed nowym podziałem administracyjnym należała do województwa częstochowskiego), w powiecie radomszczańskim. Jej południowa granica jest jednocześnie granicą województwa łódzkiego i powiatu radomszczańskiego. Od południa graniczy z gminą Kłomnice i Dąbrowa Zielona, od zachodu z gminą Kruszyna, od wschodu z gminą Żytno, zaś od północy z gminą Radomsko.

Ludność gminy Gidle wynosi 7099 (stan na 30.12.1998r.), zajmuje powierzchnię 116 km², co stanowi 0,64 % powierzchni województwa (18219km²). Gmina liczy 21 sołectw i 30 miejscowości.

Lp.	Nazwa solectwa	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	BOROWA	Borowa	366
2.	CIEŻKOWICE	Cieżykowice	601
		Młynek	35
3.	CHROSTOWA	Chrostowa	29
		Huby Kotfińskie	19
4.	GIDLE	Gidle	1435
		Niesulów	107
		Skrzypiec	69
5.	GOWARZOW	Gowarzów	287
		Borki	56
6.	GÓRKA	Górka	214
7.	GRABY	Graby	86
8.	KAJETANOWICE	Kajetanowice	137
9.	KOTFIN	Kotfin	125
10.	LUDWIKÓW	Ludwików	213
11.	MICHAŁOPOL	Michałopol	115
		Spalastry	17
12.	PIASKI	Piaski	264
13.	PŁAWNO	Pławno	1052
		Kolonia Górki	121
		Zielonka	8
14.	RUDA	Ruda	257
15.	STANISŁAWICE	Stanisławice	155
		Strzała	67
16.	STĘSZOW	Stęszów	237
17.	WŁYNICE	Włynice	162
		Ojrzeń	86
18.	WOJNOWICE	Wojnowice	465
19.	WYGODA	Wygoda	86
20.	ZABRODZIE	Zabrodzie	114
21.	ZAGÓRZE	Zagórze	79
		Kolonia Lasek	35

W sąsiedztwie gminy znajdują się dwa duże ośrodki miejskie i zarazem przemysłowe: Radomsko w odległości 12 km (woj. łódzkie) i Częstochowa w odległości 30 km (woj. Śląskie). Mimo, że leży nieco na wschód od trasy Warszawa - Katowice, gmina ma dobrą dostępność komunikacyjną, dogodne połączenie z leżącym w pobliżu Radomskiem, Częstochową, czy Włoszczową (40 km). Obecnie podstawowym charakterem gminy jest rolnictwo i niewielkie zakłady usługowo-przemysłowe. Duże nagromadzenie zabytków architektury i budownictwa, dobry stan środowiska przyrodniczego, niezdegradowanego przez przemysł stawiają nowe możliwości rozwoju gminy opartego na agro-turystyce i szeroko rozumianej rekreacji.

2. HISTORIA

Pierwsze wzmianki o miejscowości Gidle pojawiły się w dokumentach z XIII i XIV wieku. Dokumenty te są najwcześniejszymi pisanymi źródłami dotyczącymi osadnictwa na tym terenie. Wiadomo jednak, że jeśli pojawia się wzmianka o danej miejscowości mamy do czynienia z ukształtowaną już jednostką osadniczą. Na podstawie badań archeologicznych określono, iż początki osadnictwa na ziemi radomszczańskiej - dotyczące obecnych obszarów gminy Gidle - istniały już w epoce żelaza, czyli od. 650 r. p.n.e.

Nazwa Gidle jest nazwą rodową, wtórnie przekształconą. Początkowo nosiła nazwę Gidzielice (1394r.), zaś w 1398 roku - Gidzle, potem już Gidle (Gydlye - XVIw., Gidle - 1552r.). Szukając śladów osadnictwa na terenie Gidel od wspomnianych czasów epoki żelaza do XI wieku - nie ma nigdzie żadnych wzmianek. Są natomiast dokumenty, z których wynika, że Gidle mogą być starsze od Biskupina. Nie można jednak tego przyjąć za pewnik, gdyż badania archeologiczne nie potwierdziły tych przypuszczeń. Jest to miejscowość wchodząca w XV wieku w skład dóbr rodziny Gidzielskich, w XVI wieku – Dąbrowskich. Drugą starą miejscowością na terenie gminy jest Pławno - dawniej miasto. Istnieją różnice zdań odnośnie prawdziwego wieku tej miejscowości.

Wg. pierwszego z przekazów, już w 1262 roku król Bolesław Wstydlivy

prawomocnym aktem nadał miejscowość Pławno klasztorowi Cystersów w Zawichoście. Wg. innej bardziej prawdopodobnej informacji, miasto Pławno założone zostało w 1544 roku przez Stanisława Przyremskiego podkomorzego Ziemi Sieradzkiej, co wcale nie wyklucza, że do tego czasu Pławno istniało jako osada wiejska lub też miasto, które przejściowo podupadło. Przywileje miejskie potwierdzili kolejno: król Zygmunt I w 1544 roku, Zygmunt III Waza w 1619 roku, i Stanisław Poniatowski w 1765 roku. Wszystkie te dokumenty skrupulatnie były przechowywane w kasie miejskiej do czasu kampanii napoleońskiej, a w czasie działań wojennych zaginęły. Kopia aktu erekcyjnego przechowywana była w aktach pławieńskiego magistratu do roku 1865, kiedy to, po odebraniu Pławnu przez władze zaborcze uprawnień samodzielnego miasta za udział 26 obywateli w Powstaniu Styczniowym zaginęły. Mimo starych tradycji osadniczych najwięcej nazw miejscowych wsi powstało do XVII wieku. Niewiele pochodzi z wieku XIX i XX.

3. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE

- Położenie gminy na tle jednostek fizyczno-geograficznych.

Wg. J. Kondrackiego obszar gminy leży w obrębie (mezoregionu) Niecki Włoszczowskiej, stanowiącej część składową Wyżyny Przedborskiej, która z kolei należy do Wyżyny Środkowomłopolskiej. Pod względem budowy i ukształtowania powierzchni jest to jakby misa o płaskim dnie i uniesionych brzegach. Kredowe podłoże pokrywają, czwartorzędowe piaski przewiane wydmy, pomiędzy którymi występują tereny podmokłe – bagniste i zatorfione. Znaczną powierzchnię mezoregionu zajmują lasy. Z jednostek regionalnych Niecki Włoszczowskiej na obszar gminy przypadają Garby Gidelskie i Równina Wiercicy. Są to garby kredowe utworzone z opok, a Równina Wiercicy stanowi równinę aluwialną. Kredowe podłoże pokryte jest utworami czwartorzędowymi, głównie piaskami. Występują tu także tereny podmokłe, bagniste i torfowe. W miarę równinny teren wpływa na to, iż obszar nie wykazuje cech wyżynnych. Obszar jest odwadniany przez Wartę i jej dopływ

Wiercicę

• Klimat

Najnowsza regionalizacja (W. Wiszniewskiego i W. Chełchowskiego) zalicza obszar gminy Gidle do regionu klimatycznego Łódzko-Wieluńskiego w części północnej, natomiast południowa część gminy do regionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Charakterystyka klimatu:

- ✓ średnia roczna temperatura powietrza 7,7 °C,
- ✓ średnia temperatura dla stycznia - 3,0 °C,
- ✓ średnia temperatura dla lipca +18,2°C,
- ✓ średnia roczna suma opadów atmosferycznych 585 mm,
- ✓ średnie zachmurzenie w skali od 0 do 8 - 5,
- ✓ średnia prędkość wiatru w m/s 2,5 (na omawianym terenie dominują wiatry z kierunku zachodniego, północno i południowo-zachodniego,
- ✓ pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 52 dni w roku,
- ✓ okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

Pod względem mikroklimatycznym obszar jest zróżnicowany zależnie od rzeźby terenu, zalesienia, układu dolin i zabudowy. Szczególnie korzystne warunki występują w obrębie kompleksów leśnych. Najmniej korzystne w dolinach cieków wodnych. Panują tu złe warunki wilgotnościowe oraz częste inwersje termiczne, złe przewietrzanie i zaleganie mgieł, pozostałe tereny posiadają korzystne warunki bioklimatyczne. Szczególnie odnosi się to do ekspozycji południowej. Tereny te są najbardziej preferowane pod lokalizację budownictwa mieszkaniowego oraz uprawę roślin.

• Stosunki wodne.

Obszar gminy Gidle leży w dorzeczu Odry. Dorzecze to reprezentowane jest przez górny bieg Warty i jej dopływ prawobrzeżny - Wiercicę. Na terenie gminy rzeka Warta została częściowo uregulowana. Ponadto na terenie gminy występują małe rzeczki: Wierciczka (nazywana również Kanalem Lodowym), Struga, Widzówka, Patoka, Mękwa, Orzechówka. Region ten charakteryzuje się przewagą wsiąkania nad spływem powierzchniowym. W dorzeczu Warty występują liczne, podmokłości zarówno w dolinie głównej jak i w dolinach jej dopływów. Gęstość

sieci rzecznej na terenie gminy wynosi ok. 1 km/km².

Wg. opracowanej inwentaryzacji złóż surowców mineralnych wiemy, że na terenie gminy istnieją dwa poziomy wodonośne wód podziemnych:

- 1) poziom wód czwartorzędowych
- 2) poziom wód kredowych.

Wody czwartorzędowe występują w piaszczystych przewarstwieniach glin oraz występujących lokalnie piaskach i żwirach.

Jest to piętro o swobodnym zwierciadle kształtujące się na głębokości od 5,5m do 27m. Ulega ono wahaniom w zależności od okresowych warunków klimatycznych. Wody tego piętra są eksploatowane przez pojedyncze studnie gospodarcze. Wodę dla zaopatrzenia ludności oraz zakładów czerpie się z ujęć wykonanych w utworach kredowych.

- Gleby.

Na terenie gminy Gidle przeważają gleby bielcowe wytworzone z różnych piasków, glin i utworów pyłowych (około 70%). Stanowią one jakby tło, na którym rozmieszczone są inne typy i rodzaje gleb. Charakteryzują się niskim procentowym udziałem próchnicy w poziomie orno-próchnicznym, rzędu 0,5-1%. Wykazują niekorzystne właściwości rolnicze. Są zbyt przepuszczalne i ubogie w składniki pokarmowe roślin. Gleby te wykazują odczyn kwaśny, a ich wartość rolnicza zależy od stosunków wodno-powietrznych. Gleby bielcowe występują na znacznym obszarze gminy. Są zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej. Drugim typem gleb występującym na terenie gminy są gleby brunatne. Mają odczyn obojętny i słabo kwaśny. Gleby te wykształciły się w miejscach, gdzie kredowe podłoże pokryte jest cienką warstwą utworów gliniastych. Gleby brunatne charakteryzują się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi. Występują wyspowo w południowej części gminy. Zaliczane są do III i IV klasy bonitacyjnej. Na podłożu skał kredowych powstały rędziny. Są one silnie zasadowe i zasobne w składniki pokarmowe, zaliczane są do III i IV klasy bonitacyjnej. Mady rzeczne stanowią niewielki procent gleb gminy. Występują jedynie w dolinie rzeki Warty i jej dopływu - Wiercicy. Na terenie gminy przeważają mady piaszczyste, które zaliczane są do IV lub V klasy

bonitacyjnej. Wg. klas bonitacyjnych udział poszczególnych klas gruntów ornych przedstawia się następująco :

IIIa 61 ha

III 22 ha

IIIb 166 ha

IVa 309 ha

IVb 354 ha

Σ 1817 ha (31 % pow. użytków rolnych)

V 2770 ha

VI 1249 ha

VIz 47 ha

Σ 4066 ha (69% pow. użytków rolnych)

4. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZO-KULTUROWE

- Flora i fauna.

Wg. geobotanicznego podziału Polski dokonanego przez W. Szafera obszar gminy Gidle zaliczany jest do prowincji Nizowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych. Poza Północno-wschodnimi obrzeżami należy do Krainy Świętokrzyskiej - Okręg Przejściowy, zaś opisane obrzeża objęte są Okręgiem Widawskim Północnych Wysoczyzn Brzeżnych. Zasadniczy zrąb flory tego obszaru tworzą gatunki wielu elementów geograficznych, wśród których dominujący charakter mają rośliny szeroko rozpowszechnione w północnej i środkowej Europie. Wiele jest tu gatunków o charakterze eurosyberyjskim (borówka czarna, siódmaczek leśny inne gatunki runa leśnego lasów sosnowych i mieszanych, z drzew : sosna zwyczajna i jarząb pospolity). Na wilgotnych łąkach, bagnach i torfowiskach spotyka się wiele roślin północnych (skrzyp błotny, turzyca bagienna, kilka gatunków mchów, gwiazdnica długolistna i bagno zwyczajne). Najliczniej jednak reprezentowane są gatunki mające swoje

centrum występowania w Europie Środkowej (buk zwyczajny, grab pospolity, dąb szypułkowy, lipa szerokolistna i klon zwyczajny, z roślin zielnych należy wymienić: turzyce pal-czastą, zawilec gajowy i szczyr trwały).

Świat zwierząt nie jest bogaty. Można tu wymienić gatunki szeroko rozpowszechnione na kontynencie euroazjatyckim (ssaki: zając szarak, kuna leśna, sarna, dzik, z ptaków: sójka, dzwonec, świergotek łąkowy i drzewny, słowik rdzawy, kąskawa, kulczyk i dzięcioł polny). Występują też gatunki o charakterze południowym, reprezentowane głównie przez bogaty świat owadów, a wśród kręgowców: chomiki i nietoperze.

- Zasoby kulturowe

Gmina Gidle to obszar o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi, z dominacją budownictwa murowanego. Na szczególną uwagę zasługują zespoły architektoniczne o wysokich walorach artystycznych: klasztor OO. Dominikanów, kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej (kościół pokartuzki) oraz drewniany kościółek p.w. św. Marii Magdaleny. Wieś Gidle charakterem zabudowy przypomina małe miasteczko, choć nigdy nie posiadała praw miejskich. Jest to wielodrożnica z małym rynkiem przed klasztorem. Przy drodze prowadzącej do Pławna znajduje się dwór (obecnie siedziba Urzędu Gminy) z niewielkim parkiem. Pławno posiada wykształcony rynek i ulice wybiegające z narożników. Jest tu zespół dworski z pałacem i parkiem (obecnie szpital). Tak więc miejscowości: Gidle i Pławno posiadają zabytkowe układy urbanistyczne. Na terenie gminy w Gidlach, Piaskach i Pławnie występują stanowiska archeologiczne.

5. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

Średnia gęstość zaludnienia gminy Gidle wynosi 62 osób/ km². Zróżnicowanie mieszkańców gminy pod względem płci przedstawia się następująco:

Ludność	1992 rok	1993 rok	1996 rok	1998 rok	1999 rok
Ogółem	7284	7242	7174	7110	7052
kobiety	3642	3642	3582	3546	3516
mężczyźni	3642	3600	3592	3564	3536

Tab. 1. Struktura ludności pod względem płci.

1998 rok	do 15 lat	16-35 lat	36-55 lat	56-65 lat	> 65 lat
mężczyźni	786	50,8% 990	53,5% 1030	43,0% 327	40,13% 431
kobiety	703	49,2% 956	46,5% 894	57,0% 350	59,87% 643
razem	1489	1946	1924	677	1074

Tab. 2. Odsetek ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym wynosi 19,1, należy więc stwierdzić, że niekorzystnie odbiega od średniej ogólnopolskiej dla terenów wiejskich (17%).

Wiek	1996 rok	1998 rok
przedprodukcyjny <18 lat	1675	1608
produkcyjny 19- 59 lat	4143	4142
poprodukcyjny > 60 lat	1356	1360

Tab. 3. Odsetek ludności w kategoriach wiekowych zawodowo czynnych.

W ostatnich latach przyrost naturalny kształtował się na poziomie zróżnicowanym:

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1994	110	118	-8
1995	63	91	-28
1996	91	104	-13
1997	63	105	-42
1998	80	108	-28

Tab. 4. Przyrost naturalny ludności w latach 1994 - 1998.

Saldo migracji od 1990 roku jest ujemne (wyjątkiem jest 1997 rok, kiedy wynosiło +4).

Rok	Zameldowanych	Wymeldowanych	Saldo
1990	87	95	-8
1991	71	120	-49
1992	78	96	-18
1993	69	105	-36
1994	69	93	-24
1995	63	76	-13
1996	61	107	-46
1997	101	97	4
1998	62	113	-51

Tab. 5. Saldo migracji w latach 1990 - 1998.

Powyższe dane świadczą, że z terenu gminy następuje odpływ ludności młodej. Jest to zjawisko negatywne, ale zarazem dość powszechne jeśli chodzi o gminy o podobnym charakterze. Z zebranych danych (ankieta przeprowadzona wśród ludności w miesiącu maju 1999 roku) wynika, że społeczeństwo nie chce opuszczać gminy i nie grozi duży procent emigracji społeczności Gidel. Ma to zapewne powiązanie z sąsiedztwem dużych ośrodków miejskich, dość dobrym

połączeniem komunikacyjnym oraz tradycjami kulturowymi terenu gminy.

Bardzo istotnym elementem analizy demograficznej jest określenie proporcji ilości kobiet i mężczyzn na terenie gminy.

Wiek (lata)	Współczynnik feminizacji
kobiety 3546	49,8%
mężczyźni 3564	50,2%

Jednym z największych zagrożeń dla prawidłowego rozwoju obszarów wiejskich jest znaczna deformacja struktury wieku i płci. Problem żony dla rolnika zaznacza się na terenach wiejskich dość często i powoduje, iż wielu młodych ludzi decyduje się na opuszczenie terenu dotychczas zamieszkiwanego. Na terenie gminy Gidle problem ten nie występuje co rokuje pozytywnie, gdyż prognostycznie z tego powodu nie nastąpi znaczny odpływ mieszkańców.

Wnioski:

- korzystny całościowy współczynnik feminizacji 99 kobiet /100 mężczyzn.
- niekorzystne saldo migracji -14 (napływ 103, odpływ 117 osób).
- ujemny przyrost naturalny -28 (1998r.)

6. PREDYSPOZYCJE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY GIDLE

Gmina Gidle jest postrzegana jako gmina o charakterze rolniczym z udziałem przemysłu.

Struktura użytkowania gruntów w granicach administracyjnych przedstawia się w sposób następujący:

Struktura gruntów	powierzchnia - w ha 1996r.	powierzchnia - w ha 1997r.	powierzchnia - w ha 1998r.
użytki rolne	7142	7015	
grunty orne	4123	4180	
sady	14	35	
łąki i pastwiska	3005	2800	
lasy	3580	3745	
pozostałe grunty	821	872	

Tab. 6. Struktura użytkowania gruntów w latach 1996 – 1998.

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych:

Struktura gruntów	powierzchnia - w ha 1996r.	powierzchnia - w ha 1997r.	powierzchnia - w ha 1998r.
razem	5561	5759	
orne	3265	3350	
sady	10	18	
łąki	1675	1768	
pastwiska	611	623	
lasy	725	900	
pozostałe grunty	389	400	

Tab. 7. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych latach 1996-1997.

Struktura wielkości gospodarstw w gminie Gidle

Wielkość rolnego w gospodarstwa ha	Ilość gospodarstw	Udział w %
do 1,0	1050	37,8
1,0-2,0	603	21,7
2-5	664	23,9
5-7	258	9,3
7-10	143	5,2
10-15	47	1,7
>15	10	0,4
Razem	2775	100

Tab. 8. Struktura wielkości gospodarstw rolnych.

Na terenie gminy znajduje się 2775 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 7015ha. Dominują gospodarstwa o powierzchni 1-2 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 2,52 ha, liczba osób utrzymujących się jedynie z rolnictwa 307. Pracujący tylko na własnym gospodarstwie:

Wiek produkcyjny mobilny	Mężczyźni	115
	Kobiety	36
Wiek produkcyjny niemobilny	Mężczyźni	102
	Kobiety	28
Wiek poprodukcyjny	Mężczyźni	7
	Kobiety	19
Razem		307

Tab. 9. Struktura wieku ludności w okresach produkcyjnych.

Wg. perspektyw rozwojowych gospodarstw oraz gminy przewiduje się 272 gospodarstwa

Na terenie gminy istnieje 310 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Gminy w ewidencji działalności gospodarczej.

1995 rok	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok
313	316	319	317	305

Wynika z tego, że sytuacja w gminie pod względem aktywności gospodarczej posiada tendencje zniżkową i jest to zjawisko negatywne.

Wykaz większych zakładów, zatrudniają one ca 1400 osób:

Lp.	Nazwa firmy	Miejscowość	Zatrudnienie	Zbyt
1.	Rossart S.A."GIFUT" Gidle	Gidle	110	Europa - naczepy, kontenery
2.	METALEX BisGidle	Gidle	40	Polska - elementy do samochodów, mosty
3.	GID POL Gidle	Gidle	25	usługi transportowe
4.	Stacja paliw TED	Pławno	10	paliwo, sklep, bar
5.	GS „Samopomoc Chłopska" w Gidlach	Gidle	20	sklepy
6.	Masarnia Gabriel Borowik	Gidle	7	przetwórstwo
7.	PROHURT	Pławno	5	materiały budowlane
8.	Zakłady kamieniarskie - Śpiewak - Gonera - Wocial	Pławno Ruda	ok. 17	nagrobki i inne
9.	Zakłady stolarskie	w różnych wsiach	ok. 30	stolarstwo
10.	RSP Borowa	Borowa	ok. 30	w stanie upadłości
11.	Szewcy	Pławno	200	produkcja i handel obuwem
12.	Sklepy prywatne	w różnych wsiach	ok. 75	handel
13.	Zakłady blacharskie	Gidle - 3 Pławno – 2 Ciężkowice- 1	ok. 20	obsługa samochodów

Ilość małych, tzw. rodzinnych firm w chwili obecnej wynosi ok. 140. Dają one zatrudnienie ca 350 mieszkańcom.

Wykaz zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (wg. rejestru gminy):

Rok	Ilość podmiotów rejestrowanych	Ilość podmiotów wyrejestrowanych	Ilość podmiotów
1995	68	49	313
1996	49	46	316
1997	66	63	319
1998	48	50	317
wrzesień 1999	26	38	305

Tab. 10. Dynamika rozwoju podmiotów gospodarczych w latach 1995-1999.

Z ww. danych wynika, iż bilans ilości nowopowstałych i likwidowanych form działalności gospodarczej jest ujemny i świadczy o malejącej poziomie działalności gospodarczej na terenie gminy.

Poziom bezrobocia liczony w stosunku do osób zawodowo czynnych ok. 4000 odbiega od przeciętnej krajowej. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych stanowi 5,6 % ogółu ludności gminy i jest wyższa o 1,1 % od średniej krajowej. W stosunku do osób zawodowo czynnych liczba bezrobotnych osiąga poziom 10,0 %, wyższy o 0,4 % od wskaźnika 9,6 % krajowego. W stosunku do średnich krajowych porównanie danych gminy przedstawia się następująco:

Liczba osób bezrobotnych	Gmina Gidle 1997 rok	Gmina Gidle 1999 rok	Polska
% udział w stosunku do ogółu ludności	3,55	5,6	5,1
% udział w stosunku do ogółu ludności	6,35	10	9,6

Tab. 11. Liczba bezrobotnych w latach 1997 i 1999.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 1998 roku na terenie gminy wynosi 254 z czego 29 to osoby młode (absolwenci szkół średnich i wyższych).

Struktura bezrobocia wg. wieku na terenie gminy przedstawia się następująco:

Stan na rok	Ogółem	W tym			
		kobiety	absolwenci szkół ponad- podstawowych	zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	bez prawa do zasiłku
1991	368	189			120
1992	442	208			107
1993	445	257	35	80	238
1994	453	220	41	50	233
1995	453	211	46	31	147
1996	407	176	12	21	143
1997	285	156	13	11	198
1998	254	143	29	10	211

Tab. 12. Bezrobotni wg. płci i wieku, oraz nie zarejestrowanych szacunkowo około 180 osób. (Źródło - dane z Urzędu Gminy).

Bezrobotni stanowią 3,55% ogółu ludności i 6,35% czynnych zawodowo. Z uwagi na fakt, iż dominującą funkcją gminy jest rolnictwo, szczególnie niekorzystnie przedstawia się sytuacja osób nie mogących znaleźć zatrudnienia w tym sektorze oraz usługach pokrewnych, w tym sektorze występuje silne zagrożenie bezrobociem. Jest to sytuacja powszechna w całym kraju, z uwagi na ukryte bezrobocie. Trudno te dane scharakteryzować precyzyjnie, niemniej należy szukać dla tych osób nowych form zatrudnienia w innych działach gospodarki, stąd nacisk na rozwój agroturystyki i związanych z nią usług.

7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna na terenie gminy reprezentowana jest przez:

A. 4 szkoły podstawowe (w 1998/1999 uczyło się w nich 765 uczniów).

- Szkoła Podstawowa w Gidlach - 320 uczniów, 28 nauczycieli
- Szkoła Podstawowa w Pławnie - 245 uczniów, 24 nauczycieli

- Szkoła Podstawowa w Ciężkowicach - 97 uczniów, 12 nauczycieli
- Szkoła Podstawowa w Wojnowicach - 103 uczniów, 12 nauczycieli

B.2 gimnazja

- Publiczne Gimnazjum w Gidlach (3 oddziały i 90 uczniów)
- Publiczne Gimnazjum w Pławnie (1 oddział i 26 uczniów)

C.2 przedszkola

- Publiczne Przedszkole w Gidlach (75 wychowanków i 5 nauczycieli)
- Publiczne Przedszkole w Pławnie (65 wychowanków i 5 nauczycieli)

D. 1 biblioteka publiczna w Gidlach z dwiema filiami w Pławnie i Ciężkowicach oraz 6 punktów bibliotecznych: Włynice, Stęszów, Gowarzów, Szpital - Pławno, Graby i Zabrodzie.

E. 3 świetlice wiejskie: Stęszów, Włynice, Pławno.

F. Gminny Ośrodek Zdrowia w Gidlach, szpital w Pławnie, 2 apteki

G. Organizacje kulturalne - zespół teatralny przy świetlicy w Pławnie i zespół folklorystyczny „Nadwarcianka”.

H. Stałe imprezy kulturalne

- Imprezy chóralne (chór włoski, chór z Częstochowy) - raz w roku lub co dwa lata w Klasztorze OO. Dominikanów
- Festiwal piosenki harcerskiej i turystycznej „Przechyły” (funkcjonuje 11 lat)
- Festyn w Pławnie z okazji Dnia Dziecka połączony z biegiem o Puchar Wójta Gminy Gidle
- Dzień Strażaka - OSP Wojnowice
- Koło Gospodyń Wiejskich (Ludwików, Wojnowice, Borowa, Stanisławice, Ciężkowice)

I. Organizacje sportowe - klub piłki nożnej kl. B: LKS - VIS Gidle i LZS -Warta - Pławno oraz tzw. trampkarze

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Stan infrastruktury technicznej określony na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej gminy przedstawia się następująco:

A. Instalacje wodne - 16,5 km.

Ujęcie wody w Stęszowie - 2 studnie Nr 1 o gł. H= 50m wydajności ekspl. Q=25,7 m³/h przy depresji S=15,9m, Nr 2 o gł. H=50m wydajności ekspl. Q=25,1 m³/h przy depresji S=15,6m. Pompy głębinowe typ: 680IV B z silnikami elektrycznymi SGMf18c o mocy 13kW, hydrofory 2 szt. o pojemności V=4000l każdy, sprężarka 3JW60 i chlorator typ: C52. Ujęcie wody w Gidlach - 2 studnie ujmujące wodę z utworów kredy górnej Nr 1 o gł. H= 50m wydajności ekspl. Q=55,82 m³/h przy depresji S=5,4m, Nr 2 o gł. H=50m wydajności ekspl. Q=52,45 m³/h przy depresji S=6,9m. Studnie uzbrojone w pompy głębinowe typu: CVHU 0413 (po dwie w studni) o parametrach Q=14m³/h, H=70m. sł.w. N=5,5 kW. Do celów chlorowania przewidziano pompę dozującą GAMMA 4a podającą podchloryn sodu do sieci wodociągowej.

Studnia głębinowa - obsługa RSP Włynice - wydajność 11 m³/h. Ujęcie wody w Rudzie - 1 studnia o gł. H=SSm wydajności ekspl. Q=11,4 m³/h przy depresji S=21,2m, hydrofor i sprężarka.

Na terenie gminy 674 gospodarstwa korzystają z wodociągów.

B. Instalacje ściekowe - 2,8 km.

Oczyszczalnia ścieków w Gidlach mieści się na terenie Firmy ROSSART SA. oraz w Pławnie na terenie szpitala.

54 gospodarstwa korzysta z kanalizacji.

C. Instalacje gazowe - brak.

D. Drogi -ca 120 km.

- wojewódzkie - 13,0 km
- powiatowe - 39,5 km

- gminne - 66,7 km

E. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy czynne jest Wysypisko Odpadów Komunalnych w Pławnie (Złota Góra), którego właścicielem jest Urząd Gminy w Gidłach o pow. 0,7 ha.

Na terenie gminy działają następujące przedsiębiorstwa zajmujące się wywozem odpadów stałych i płynnych

- Odpady stałe - LOBBE - Częstochowa Sp. z oo., ul. Radomska 12, 42-200 Częstochowa,
- Odpady stałe i płynne - Przedsiębiorstwo Gospodarki komunalnej i Mieszkaniowej w Radomsku, ul. Stara Droga 85,
- Odpady stałe - Prywatne Przedsiębiorstwo Oczyszczania EKO-TIM, 42-200 Częstochowa, ul. Strażacka 28,
- Odpady płynne - Włodzimierz Wiaderek, 97-540 Gidle, ul. Cmentarna 4.

F. Zaopatrzenie w paliwa płynne - stacja paliw na granicy Gidle - Pławno - Tadeusza Dąbrowskiego.

G. Zaopatrzenie w paliwa stałe - koks, węgiel. Borowa - Stanisław Makowski Pławno – PROHURT Gidle - Henryk Gawron

Na podstawie ankiet i przeprowadzonych wywiadów stan infrastruktury jest średni, szczególnym problemem jest zaopatrzenie w wodę oprócz: Gidel, Pławna, Stęszowa i Rudy (gdzie we wszystkich miejscowościach są wodociągi).

9. LOKALNE PODSTAWY DO ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE

Brak instytucji wspierających.

10. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU ROLNICTWA NA TERENIE GMINY

Rolnictwo jest jedną z wiodących funkcji gminy Gidle. Użytki rolne zajmują 7015 ha tj. 60,3% powierzchni ogólnej gminy. Dobrze rozwinięte jest uprawa zbóż i roślin okopowych, słabo hodowla, gdyż z każdym rokiem maleje liczba zwierząt hodowlanych.

Grunty w granicach administracyjnych w latach/ha			
Użytkowanie	1996	1997	1998
pow. ogółem	11632	11632	11632
razem	7142	7015	6683
orne	4123	4180	
sady	14	35	
łąki	2184	1991	
pastwiska	821	809	
lasy	3580	3745	
pozostałe	821	872	

Rolnictwo jest reprezentowane przez gospodarstwa indywidualne - gruntów w gospodarstwach indywidualnych jest 5759ha.

Grunty w gosp. indywidualnych w latach/ha				
Użytkowanie	1996	1997	1998	1999
pow. ogółem	6675	7059		
razem	5561	5759		6744
orne	3265	3350		3564
sady	10	18		
łąki	1675	1768		2319
pastwiska	611	623		
lasy	725	900		810
pozostałe	389	400		51

Na terenie gminy występują warunki geograficzne (klimat i rzeźba terenu) sprzyjające rozwojowi rolnictwa, choć generalnie słabe klasy gleb, bogata sieć wodna (lokalne podmokłości i okresowe zalewania gruntów) są czynnikami hamującymi ten rozwój. Problem melioracji jest znaczny na terenie gminy ok. 1089 ha gruntów jest zmeliorowanych, zaś 500 ha wymaga poprawy istniejącego systemu melioracyjnego, bądź budowy nowego (ca 500 ha).

Gleby klas niższych tj. V, VI i VIz stanowią 69% powierzchni ogólnej użytków ornych, a ich kompleksy są najliczniejsze w północnej części gminy (Wygoda, Chrostowa).

Gmina posiada 51,8 wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wartości w skali IUNG.

OCENA GLEB W PUNKTACH					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości	
Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
34,4	33,0	36,6	31,7	35,6	32,4

WSKAŹNIK BONITACJI			
Jakości i przydatności rolniczej	Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych
34,3	11,6	4,3	1,6

Na rozwój rolnictwa ma również wpływ wielkość i charakter gospodarstw rolnych oraz ilość osób utrzymujących się z pracy w tymże gospodarstwie. 1050 gospodarstw posiada powierzchnię do 1 ha.

Grupy	Liczba gosp.	Grunty w ha	Lasy w ha
>2 ha	603	685,49	76,77
2-5 ha	664	2079,68	265,54
5-7 ha	258	1419,09	187,30
7-10 ha	143	1080,96	159,91
10-15 ha	47	477,96	93,95
>15 ha	10	187,53	21,82
Razem	1725	5930,71	805,29

Średnia powierzchnia gospodarstwa na terenie gminy wynosi 3,41 ha, a licząc

również gospodarstwa do 1 ha średnia ta wynosi 2,52ha. Są to gospodarstwa małej opłacalności. Nie są one w stanie ponieść kosztów modernizacji i unowocześnienia sprzętu rolnego, a także zmienić charakteru produkcji na bardziej opłacalne. Wg. najnowszych badań dopiero gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha mogą podjąć ciężar przekształcania gospodarki do obecnie stawianych wymogów przed rolnictwem Unii. W gminie jest 10 gospodarstw >15 ha o łącznej powierzchni 187 ha. Dane ze spisu rolnego w roku 1996.

Produkcja roślinna		Produkcja zwierzęca	
rodzaj zasiewów	pow. w ha wg. grup obszarowych	rodzaj hodowli	wielkość pogłowa wszt.
pszenica	235 (195)	bydło	2852
żyto	1247 (1139)	trzoda chlewna	2310
jęczmień	123 (75)	konie	212
owies	154 (89)	owce	109
pszenżyto	145 (145)	kozy	21
mieszanki zbóż	89 (89)	króliki	745
ziemniaki	577 (549)	futerkowe	3

(-) w tym w gospodarstwach indywidualnych

Uprawy	Ogółem	W tym gospodarstwa rolne
pszenica	377	376
żyto	825	824
jęczmień	158	157
owies	188	187
pszenżyto	273	273
mieszanki zbóż	149	149
ziemniaki	1097	916
okopowe	50	50
strączkowe	34	34
motylkowe	128	128
warzywa	736	561

11. AGROTURYSTYKA

Na terenie gminy brak bazy noclegowej. Sieć gastronomiczną reprezentują 3 niewielkie bary (przy Stacji paliw TED, bar GS Gidle, bar „Pod kasztanem” Gidle ul. Szkolna 49).

Preferowane formy rozwoju - turystyka piesza i rowerowa szlakiem miejsc pamięci narodowej oraz zwiedzanie licznych zabytków kultury.

Informacji turystycznej brak. Gmina posiada jedynie biuletyn promocyjny wydany w 1993 roku oraz zapis w Atlasie gospodarczym Polski. Obecnie przygotowwany jest wpis na stronę Internet oraz folder, który ma być wydany w 2000 roku.

12. ANALIZA FINANSOWA GMINY

Możliwości finansowe gminy - budżet gminy przedstawiał się następująco: w 1997 roku

- dochód-4.291.713 zł
- wydatki (w tym kredyt) 4.342.713 zł,
w 1998 roku
- dochód-6.103.354 zł
- wydatki (w tym kredyt) 6.267.805 zł,
w roku 1999 dotychczasowy
- dochód 6.213.671 zł,
- wydatki 6.928.171 zł.

Podział budżetu na działy:

Działy	1996 rok	1997 rok	1998 rok	1999 rok
gospodarka komunalna	385.169	366.872	652.226	1.030.617
gospodarka mieszkaniowa	101.870	brak danych	192.800	280.348
rolnictwo	6.279	9.816	300.859	63.100
administracja	646.024	brak danych	957.042	1.105.083
oświata i wychowanie	2.041.254	2.151.554	2.459.027	2.987.900
kultura i sztuka	127.141	158.500	162.316	173.338

kultura fizyczna	34.909	30.000	90.800	72.000
ochrona zdrowia	7.905	5.000	65.056	85.000
opieka społeczna	392.842	434.312	549.091	626.324
transport	159.404	150.000	180.000	412.696
inne	64.669	32.200	9.000	25.800
bezpieczeństwo publiczne	1.500		2.000	20.000
łącznie		72.450		

Mieszkańcy gminy nie są społecznością bogatą, wg. relacji władz gminy obecnie:

- dochód na rodzinę netto ca - 800 zł
- na osobę netto - 350 - 400 zł.

Mieszkańcy gminy Gidle posiadają dochody z następujących źródeł (wg. rozmów pozaankietowych):

- praca na terenie gminy i poza nią,
- praca w gospodarstwie rolnym,
- z działalności gospodarczej (w tym usługi, handel),
- praca w samorządzie,
- praca w szkolnictwie,
- emerytury i renty,
- zasiłki dla bezrobotnych.

13.NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY GMINY

Zgodnie z danymi uzyskanymi w Gminie, celem polepszenia sytuacji w zakresie infrastruktury technicznej należy:

- wykonać wodociągi do wszystkich miejscowości poza Gidlami, Pławnem, Stęszowem i Rudą (które są zwodociągowane),
- pobór wody pociągnie za sobą konieczność budowy ciągów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- wybudować oczyszczalnię ścieków (w trakcie analiz wybór ekologicznej i najbardziej ekonomicznej przed podjęciem prac projektowych) na terenie zapisanym w planie ogólnym Gminy,

- zgazyfikowanie Gminy (jest to trudna do realizacji inwestycja z uwagi na brak funduszy oraz przesunięcie w czasie realizacji gazociągu przesyłowego ze względu na zmianę przebiegu trasy),
- stan techniczny dróg oceniany jest jako dobry, wymaga jednak dokończenia budowa dróg: Gidle - Kobile Wielkie, Ciężkowice - trasa Nr 785, oraz pozostałe ulice w Gidlach i Pławnie (pozytywną sytuację dałoby wybudowanie ca 20 km dróg),
- gmina posiada wysypisko śmieci w Złotej Górze (0,7 ha), słusznym byłoby prowadzenie segregacji odpadów
- celowym byłoby wybudowanie jeszcze jednej stacji paliw w rejonie Ciężkowic w rozwidleniu dróg Żytno - Dąbrowa Zielona,
- w zakresie ogrzewania domostw, należy dążyć do stosowania paliw proekologicznych.